

Jedinou nadějí Rohingů je obrana

Barmská vůdkyně Aun Schan Su Ťij se bojí, že pokud se za utlačované Rohingy postaví, Barma přijde i o to málo demokracie, které má, říká **David Eubank**, zakladatel humanitární organizace Free Burma Rangers.

SIMONA BARTOŠOVÁ

LN Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky vydal před dvěma týdny zprávu, podle níž je cílem Barmánců vyhnat Rohingy ze země. Souhlasíte?

Myslím, že je to pravda. Barmská vláda i mnoho Barmánců nechce, aby Rohingové v Barmě žili. Mají je za cizince, kteří by měli odejít a nevrátit se.

LN Takže se jich prostě chtějí zbavit?

Ano. Ne každý v Barmě to tak cítí, vláda a armáda ale ano. A od doby, co se Rohingové začali bránit, má armáda další záminku, aby je ze země vytlačila. Říkají: „Vidíte? Jsou to teroristé a budou poskytovat útočiště dalším teroristům.“

LN A jsou Rohingové teroristé, nebo ne?

Terorista je podle mě někdo, kdo páchá teroristický čin. Ti, kdo schválně zabíjeli civilisty, jsou teroristé. Ti, kdo bojovali s armádou? Ne. To jsou podle mého názoru příslušníci hnutí odporu či svobody. Proti vládě podnikli jen velmi málo, dokud je nezačala stále více utlačovat. Barma je v občanské válce už téměř 70 let. Oblast, kde žijí Rohingové (*Arakanský stát – pozn. red.*), ve válce nebyla, ale po značné míře útlačku se začala bránit.

Rohingové už předtím neměli občanská práva, nemají žádný průkaz identity, nesmějí cestovat. V Barmě existuje 135 uznávaných etnických skupin. Rohingové mezi ně ale nepatří, takže nemají žádná základní práva.

LN A jsou Rohingové jediná, které barmská vláda neuznává?

Jsou jedinou velkou skupinou. Každou skupinu, kterou znám a se kterou jsem pracoval, vláda uznává. Rohingy ne.

LN A je to jen proto, že jsou muslimové, nebo to má další důvody?

Je toho víc. Myslím si, že islám je důležitou součástí toho přístupu, protože ho vláda v buddhistické Barmě vnímá jako hrozbu. Ve světě se k islámu hlásí mnoho teroristů, takže to je potenciální riziko. Muslimská společnost v Barmě je také velmi uzavřená, což

Muslimské etnikum Rohingů čelí v Barmě pronásledování. Od srpna jich proto do sousedního Bangladéše prchlo už přes 600 tisíc. Na snímku Rohingové, kteří dorazili k bangladéšským břehům. FOTO ČTK/AP

zvyšuje podezření a zášť mezi těmi, kdo do ní nemohou proniknout. Mají pocit, že Rohingové v Barmě vytvářejí stát ve státě.

Další věc je, že Rohingové původně přišli do Barmy z Bangladéše, kde jich také žije nejvíce. Takže jsou etnickými Barmánci vnímáni jako cizinci. Ale někteří Rohingové žijí v Barmě už po mnoho generací – z Bangladéše přišli jejich předci, ne oni sami. Je to jako se mnou. Moje babička je Češka, ale stále jsem Američan a nevyhostí mě z USA jen proto, že mám českou babičku. Jiná věc je, že Barma říká: „Nezáleží na tom, jak dlouho tu žijete nebo po kolik generací, ale nikdy jste sem neměli přijít. Vaši předci sem nikdy neměli povolenou vstupit. Byla to chyba.“ Takže je to národnostní důvod – podle Barmánců patří Rohingové do Bangladéše.

A pak je tu rasový důvod. Rohingové mají tmavší pleť a několik odlišných rysů, takže vůči nim panují předsudky. Nejsou považováni za pravé Barmánce.

LN Podle OSN je vysídlování Rohingů z Barmy etnická čistka. Barmská vůdkyně a nositelka Nobelovy ceny míru Su Ťij to odmítá. Co si o tom myslíte?

Ne, rozhodně jde o etnickou čistku. A není to novinka, už to tak nějakou dobu je. A to nejenom ze strany barmské vlády. Existuje také mnoho běžných Barmánců, kteří chtějí Rohingy ze

David Eubank (56)

země vyhnat. Dívají se na ně jako na narušitele, jejich populace roste mnohem rychleji než jakákoli jiná, takže Barmánci se bojí, že zaberou více území.

LN A může Su Ťij násilím v Barmě nějak zamezit? Dlouho ho odmítala odsoudit a sama říká, že nemá na armádu žádný vliv. Je to pravda?

Myslím, že Barmu má pod kontrolou armáda a Su Ťij nad ní nemá žádnou přímou moc. Takže nemá žádnou možnost, jak to, co armáda proti Rohingům podniká, zastavit. Z těchto útoků ji tak obviňovat nemůžeme.

LN Ale to se děje, protože ona Barmu reprezentuje...

■ Bývalý důstojník zvláštních jednotek armády USA, pastor, misionář a **zakladatel humanitární organizace Free Burma Rangers (FBR)**, která pomáhá etnickým menšinám v Barmě, Iráku, Kurdistanu, Sýrii a Súdánu.

■ Eubanka **podporují i jeho žena a tři děti**. Společně žijí v Thajsku.

■ Eubank **se narodil v Texasu, jeho babička je Češka**. Do Prahy přijel na pozvání Knihovny Václava Havla na konferenci k počtí laureátů Ceny Václava Havla za lidská práva.

Ano, ale to je omyl. Její strana byla legálně zvolena, ale pouze jako zástěrka armády. Ona je pouze státní poradkyně s minimem přímých pravomocí. Co však může, je armádu ovlivňovat. Může mluvit. A za to, že o útocích nemluví, odpovědná je. Mohla by říct, že to není tak jednoduché, protože jde o teroristy, že každý den přichází do Barmy z Bangladéše stále více Rohingů, kteří jsou v zemi nelegálně a jež je třeba mít pod kontrolou. Mrzí mě to, ale zdá se, že se staví na stranu armády. A také si myslím, že se snaží udržet si svoji pozici a malý prostor, který demokracie v Barmě má. Podle mě se bojí, že pokud zajde příliš daleko, Barma o ni přijde. Ale měla by se za Ro-

hingy a kohokoli, kdo je utlačován, postavit.

LN Vy jste se se Su Ťij setkal před 21 lety. O čem jste mluvili? Co jste si o ní tehdy myslel?

Že je silná, malá, milá dáma, „železná lady“ a zalíbila se mi. Mluvili jsme o situaci v Barmě a ona řekla: „Lidé z etnických menšin bojují proti Barmáncům. Etnické menšiny se nesnesou s dalšími etnickými menšinami. Barmánci se nesnesou s nikým. Musíme najít cestu, jak spolu žít.“ Další věc, kterou řekla, byla, že etnické menšiny jsou utlačovány tamní armádou. „To je naše přirozenost. Děláme to po generacích. Musíme to změnit.“ A dodala: „Prosím, začněte se za Barmu modlit.“ Tak jsem jí dal svou bibli a odznak speciálních sil, na kterém jsou dva zkřížené šípy a pod nimi nápis *Osvobodte utlačované*. To bylo v červnu 1996. Naposledy, kdy jsem ji viděl. Od té doby jsem s ní několikrát mluvil, ale ne v poslední době.

LN Jaké je riziko, že další etnika v Barmě potká stejný osud jako Rohingy?

Většina etnických menšin v Barmě čelí útokům už od roku 1949 (*rok po vyhlášení nezávislosti – pozn. red.*). A rozdíl mezi nimi a Rohingy je v tom, že se ozbrojili a bránili se. A vláda je stejně jako Rohingy nazvala teroristy, což nebyla pravda. A proto-

že se bránili, vláda nakonec souhlasila s příměří a některými omezeními dohodami a svobodami, takže zhruba polovina ozbrojených etnických skupin, asi osm, podepsala příměří. Na ty tak vláda neútočí. Kdyby nebyli ozbrojeni, byli by už mrtví. Stalo by se jim to co Rohingům.

LN Myslíte si tedy, že by se Rohingové měli ozbrojit?

Když barmská armáda nezmění svůj přístup a mezinárodní společenství nezasáhne, Rohingové budou vyhnaní ze svých domovů. A jejich nadějí je buď se bránit, nebo Barmu opustit. A o tom se nyní rozhoduje. Většina si vybrala útek, protože nemá žádné zbraně. Bojí se, že když se budou bránit, zemřou.

LN Z Barmy prchlo od srpna do Bangladéše přes 600 tisíc Rohingů. A ani Bangladéš o další nestojí, takže je chce vracet zpět. Je to možné? A chtějí se vůbec Rohingové do Barmy vrátit?

Ano, ale jen v případě, že budou moci žít v bezpečí a svobodně. Pokud jim bude hrozit, že jim shoří střecha nad hlavou nebo zemřou, tak ne. Jediným způsobem, jak přežít, bude zůstat v Bangladéši. A to je moment, kdy by mohla zasáhnout Su Ťij a říct: Osobně garantuji, že s nimi budeme zacházet tak a tak a já zůstanu ve vesnici a dohlédnu na to. A to ještě neřekla.

CIA má zastavit „šahíd-mobily“

PETRA PROCHÁZKOVÁ

KÁBUL/PRAHA Sebevrazi v ukořistěných amerických automobilech značky Hummer mají za poslední dny v Afghánistánu na svědomí desítky mrtvých. Většina útoků v různých částech země měla za cíl vojáky afghánských vládních sil. Jde o novou taktiku, která přinesla hnutí Taliban zatím značný úspěch.

Spojené státy, jež se snaží být garantem bezpečnosti ve válku zmítané zemi, už oznámily, že také mění taktiku: pošlou do Afghánistánu speciálně vycvičené agenty Ústřední zpravodajské služby (CIA). Afghánské tajné služby jsou totiž nespolehlivé. I ony jsou infiltrovány extremisty, což jejich informace činí nevěrohodnými. Nikdo není schopen předpovědět, kdy a kde se útok může odehrát. Často jsou útoční-

ky dokonce příslušníci afghánských bezpečnostních složek.

Původně se činnost CIA omezovala na pomoc afghánské rozvědce a zajišťování vojenských operací namířených na likvidaci teroristické organizace al-Káida. Po zabití jejího vůdce Usamy bin Ládina role amerických tajných služeb pozbyla na významu. Až do nynějška. „Nemůžeme splnit naši misi, nebudeme-li průbojnější,“ vysvětlil posílení amerických tajných služeb v Afghánistánu jejich šéf Michael Pompeo.

Washington znovu rozptýluje dohady o případném odchodu svých vojáků z Afghánistánu nebo snižování jejich počtu. Američané v zemi zůstanou přinejmenším do doby, než se podaří většímu extremistu eliminovat a umírněnější část hnutí Taliban zapojit do mírových rozhovorů. Podle vý-

voje v posledních dnech se ale zdá, že se nic podobného nerysuje. CIA proto posílá do Afghánistánu speciálně vyškolené důstojníky, kteří mají zajišťovat protiteroristické operace v těsné spolupráci s americkými speciálními jednotkami.

Tyto akce budou probíhat v režimu nejvyššího utajení. Americká veřejnost se tak nedozví ani o případných ztrátách na životech. „Američané nebudou protestovat proti tiché, nevyhlášené válce v Afghánistánu, ale nesouhlasili by s tím, kdyby tam USA poslaly 50 tisíc svých vojáků,“ komentoval rozhodnutí o posílání CIA bývalý agent Ken Styles.

Podle afghánských komentátorů přes veškerou snahu Američané doposud nenašli recept na uklidnění situace v zemi. Proti kombinaci sebevražedných aten-

tátníků s následným napadením objektu menšími mobilními skupinami dobře vyzbrojených rebelů jsou jak afghánské, tak americké síly bezmocné.

V provincii Paktija bylo zabit minulý týden přes 50 vládních vojáků. 19. října talibanci v provincii Kandahár zavraždili 40 afghánských vojáků.

V obou případech příslušníci afghánské armády nechali přijet hummery do bezprostřední blízkosti, protože si mysleli, že jsou to spojenci. Jde pravděpodobně o svéráznou oslavu „hrdinského činu“, který vykonal v létě syn vůdce Talibanu mullý Hajbatulláha, který rovněž na automobilu značky Hummer naplněném výbušninou zaútočil na vojenskou základnu v provincii Hilmand. Od té chvíle se hummerům mezi talibanci říká „šahíd-mobily“.

Objednal si slovenský exministr vraždu?

BRATISLAVA Slovenská policie včera zadržela bývalého spoludávatele soukromé televize Markíza a exministra hospodářství Pavola Ruska. Podezřívá ho, že si před 20 lety v podsvětí objednal vraždu své společnice ve firmě Sylvie Volzové. Napsal to slovenský list Sme, policie tyto informace později nepřímo potvrdila. Vražda se nakonec neuskutečnila, Volzová nyní žije v Německu.

Podle listu policie zahájila vyšetřování na základě oznámení Mikuláše Černáka, jenž byl dříve označován za jednoho z čelných představitelů mafie na Slovensku a který si v současnosti odpykává doživotí za různé jiné vraždy.

Slovenská policie na sociální síti uvedla, že vyšetřovatel jejího elitního útvaru NAKA včera obvinil v souvislosti s vyšetřováním

přípravy vraždy čtyři osoby a že příslušníky NAKA byla zadržena obviněná osoba Pavol R. Podle listu Sme jsou mezi obviněnými také Černák a další známé postavy slovenského podsvětí.

Černák podle listu uvedl, že se na něj Rusko před 20 lety obrátil s požadavkem na likvidaci Volzové, s níž měl v Markíze spory. Rusko prý nabídl odměnu 20 milionů tehdejších slovenských korun a složil zálohu půl milionu.

Rusko, který byl v letech 2003 až 2005 ministrem hospodářství, s Volzovou v minulosti stejným dílem spoluvlastnil společnost, jež provozovala Markízu. Tu pak ovládla mediální skupina CME.

Únos Volzové, donucení k převedení podílu a její následnou likvidaci podle listu překazilo zatčení Černáka v roce 1997. čtk